

13.6.2008

Ulkopuoliset työntekijät ja annostarkkailu

Tämä tiedote koskee:

- toiminnan harjoittajia, jotka käyttävät ulkopuolisia työntekijöitä, joille on järjestettävä annostarkkailu, ja
- palvelun tarjoajia, jotka välittävät ulkopuolisia työntekijöitä, joille on järjestettävä annostarkkailu.

Ulkopuolisten työntekijöiden määrä on lisääntynyt Suomessa toiminnanharjoittajien teettämässä säteilytyössä. Säteilyturvakeskukselle on tullut näiden työntekijöiden annostarkkailun toteuttamiseen liittyviä kysymyksiä. Tämän vuoksi on tarpeen täsmentää annostarkkailun järjestämistä koskevia ohjeita. Liitteenä ovat Säteilyturvakeskuksen ohjeet siitä, kuinka henkilökohtainen annostarkkailu on hyvä järjestää silloin, kun työntekijä tekee säteilylle altistavaa työtä usean toiminnan harjoittajan turvallisuusluvan piirissä.

Kun annostarkkailua koskevaa ohjetta ST 7.1 seuraavan kerran uudistetaan, kirjataan liitteessä esitetyt periaatteet kyseiseen ohjeeseen. Lisätietoja asiasta antavat tarvittaessa terveydenhuollon säteilyn käytön alalta toimistopäällikkö Ritva Bly, puh. (09) 759 88 530, ja ylitarkastaja Markku Pirinen, puh. (09) 759 88 238, sekä teollisuuden säteilyn käytön alalta toimistopäällikkö Mika Markkanen, puh. (09) 759 88 228, ja ylitarkastaja Eero Oksanen, puh. (09) 759 88 243.

Johtaja EERO KETTUNEN
Eero Kettunen

Liite Muistio 13.6.2008, Ulkopuoliset työntekijät ja annostarkkailu

Jakelu Ulkopuolisia työntekijöitä välittävät palvelun tarjoajat sekä toiminnan harjoittajat, jotka käyttävät tai saattavat käyttää ulkopuolisia työntekijöitä

13.6.2008

Ulkopuoliset työntekijät ja annostarkkailu

Toiminnan harjoittajan töitä tekevän ulkopuolisen yrityksen työntekijät ja ns. keikka-työntekijät, jotka osallistuvat toiminnan harjoittajan säteilytyöhön, hänen toimeksiantostaan ja lukuunsa, ovat säteilylain 37 a § tarkoittamia ulkopuolisia työntekijöitä. Tällöin työ tehdään toiminnan harjoittajan turvallisuusluvalla ja toiminnan harjoittaja vastaa ulkopuolisten työntekijöiden suojelusta samalla tavalla kuin omien työntekijöitensä suojelusta. Toiminnan harjoittaja esimerkiksi opastaa ulkopuolisen alihankkijan työntekijät turvalliseen työskentelyyn ja on velvollinen järjestämään työolojen tarkkailun ja tarvittavan annos- ja terveystarkkailun, ellei niitä ole jo muutoin järjestetty.

Kun sama työntekijä tekee usealle toiminnan harjoittajalle säteilylle altistavaa työtä, kukin säteilylle altistavan toiminnan harjoittaja on oman toimintansa osalta vastuussa siitä, että annos- ja terveystarkkailu sekä työolojen tarkkailu on asianmukaisesti järjestetty. Työntekijän annos- ja terveystarkkailun tarvetta arvioitaessa on kuitenkin otettava huomioon kaikki työntekijän toiminnan harjoittajille tekemät säteilylle altistavat työtävät ja niiden laatu sekä kokonaistyöaika.

Ohjeen ST 7.1 mukaisesti:

Ulkopuolisia työntekijöitä käytettäessä toiminnan harjoittajan on huolehdittava siitä, että työntekijöille on järjestetty säteilylain 32 §:n ja 33 §:n tarkoittama säteilyaltistuksen seuranta ja terveystarkkailu. Säteilyaltistuksen seurannan ja terveystarkkailun järjestämisen voi hoitaa ulkopuolisen työntekijän oma työnantaja. Jos säteilyaltistuksen seuranta ja terveystarkkailua ei ole järjestetty, on toiminnan harjoittajan järjestettävä nämä samalla tavalla kuin omille työntekijöilleen. Rinnakkaista annostarkkailua ei kuitenkaan pidä järjestää, jos ulkopuolisella työntekijällä on jo käytössään henkilökohtainen annosmittari.

Silloin kun työntekijän on tarkoitus tehdä säteilylle altistavaa työtä usean eri toiminnan harjoittajan lukuun eri säteilyn käyttöpaikoissa, on työntekijän oman työnantajan (ts. palvelun tarjoajan) selvítettävä yhdessä työntekijänsä kanssa ja tarvittaessa muiden toiminnan harjoittajien kanssa ennakkoon neuvotellen, onko työntekijä luokiteltava säteilytyöluokkaan A tai B kuuluvaksi työntekijäksi. Kun henkilö luokitellaan säteilytyöluokkaan A tai B kuuluvaksi työntekijäksi, on hänelle järjestettävä annostarkkailu tai työolojen tarkkailu ohjeen ST 7.1 mukaisesti ja terveystarkkailu ohjeen ST 7.5 mukaisesti. Mahdollisuuksien mukaan työntekijän tulisi pyrkiä käyttämään yhtä henkilökohtaista annosmittaria, jota hän kuljettaa mukanaan eri säteilyn käyttöpaikoissa.

Työntekijälle aiheutuva altistus on arvioitava ennakkoon ja käyttöön on otettava annostarkkailua koskevat selvitysrajat ohjeen ST 7.1 kohdan 7 mukaisesti. Jos työntekijän säteilyaltistuksen arvioidaan aiheutuvan pääasiallisesti yhdestä säteilyn käyttöpaikasta, voidaan tähän työpisteeseen ottaa hänelle käyttöön yksi annosmittari ja kaikissa muissa säteilyn käyttöpaikoissa hän voi pitää toista annosmittaria.

Kun annostarkkailun järjestää ja sitä varten henkilökohtaisen annosmittarin tilaa palvelun tarjoaja, on sen

- pidettävä annostarkkailujaksoittain kirjaa työpaikkakohtaisesti kunkin työntekijän työmääristä ja
- huolehdittava, että annostarkkailun tulokset toimitetaan kaikkien niiden toiminnan harjoittajien tietoon, joille kyseinen henkilö teki säteilylle altistavaa työtä.

Palvelun tarjoajan tulee työnantajana seurata välittämiensä työntekijöiden annoksia. Sama koskee asianomaisia toiminnan harjoittajia. Jos työntekijän annosmittariin kertyy selvitysrajan ylittäviä annoslukemia, on selvitettävä altistukseen johtaneet syyt. Lisäksi on tehtävä tarvittavat toimenpiteet altistuksen pienentämiseksi ja tarvittaessa harkittava uudelleen mahdollisen työpaikkakohtaisen erillisen annosmittarin hankintaa työntekijälle siihen säteilyn käyttöpaikkaan, jossa altistuksen arvioidaan pääasiallisesti aiheutuneen.

Palvelun tarjoajan ja asianomaisten toiminnan harjoittajien (turvallisuusluvan haltijoiden) tulee palvelusta sovittaessa määritellä kirjallisesti

- annos- ja terveystarkkailua sekä työolojen tarkkailua ja tiedonkulkua koskevat käytännöt, sekä
- annostarkkailun tuloksia koskevat ns. selvitysrajat, tulosten seuranta ja toimenpiteet selvitysrajojen ylittyessä.

Tässä muistiossa mainittuja käytäntöjä sovelletaan myös ulkomaalaisten työntekijöiden osallistuessa toiminnan harjoittajan säteilytyöhön Suomessa.